

A Győri Ítéltábla a Szakácsné dr. Csordás Ildikó ügyvéd által képviselt **...I.r., ...II.r., ...III.r. és ...IV.r. (...) felpereseknek** a dr. Böröczky Miklós ügyvéd (...) **alperes** ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Szombathelyi Törvényszék 2017. november 8. napján kelt 7.P.20.547/2016/44/II. számú ítélete ellen az alperes által 45. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r.-IV.r. felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 150.000 (Egyszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I.-II. r. felperes gyermeke, a III.-IV.r. felperes testvére, ... közlekedési balesetben elszenvedett sérülés következtében két nappal később - 2015. március 26. napján - a ... Kórház Intenzív Osztályán elhalálozott.

A Sárvári Járásbíróság 2016. március 4. napján jogerőre emelkedett 1.Fk.211/2015/4/I. számú ítéletével bűnösnek mondta ki fk... közúti baleset okozásának vétségében. . Az okozó által vezetett segédmotor kerékpár az alperesnél rendelkezett felelősségbiztosítással.

A felperesek igénye alapján az alperes peren kívül az I.-II.r. felperes részére személyenként 1.500.000 forint, a III.-IV.r. felperesek részére személyenként 1.000.000 forint sérelemdíjat megfizetett.

* * *

Felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest az I.-II.r. felperes részére személyenként további 2.500.000 forint, a III.-IV.r. felperes részére személyenként további 1.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére a Ptk. 2:43. § a./ pontja és 2:52. §-a alapján. Kérték annak megállapítását, hogy a cselekménnyel összefüggésben sérült a lelki egészséghez és a teljes családban éléshez fűződő joguk.

Arra hivatkoztak, hogy a peren kívül az alperes által fizetett sérelemdíj összege nem alkalmas az őket ért sérelem kompenzálására. A tragédiát követően a család tartós krízishelyzetbe került, a szülők rendkívül kedves személyiségű, szorgalmas és tehetséges gyermeküket veszítették el, aki jó természeténél fogva a család fénypontja volt, mindig a szülők segítségére sietett, kisöccsével - a

IV.r. felperessel - való foglalkozásban, és nővére a III.r. felperes és a szülők közötti konfliktusok rendezésében.

Az **I. r. felperest** azóta búskomorság, szótlanság, az életkedv elvesztése jellemzi, öngyilkosságot is megkísérelt. Állandósultak alvászproblémái, nyugtalansága, 10 kg-ot fogyott és ideg- és szívpanaszai vannak. Sokáig nyugtatót szedett, máig gyomorpanaszai vannak. Türelmetlen, nincs energiája a ház körüli munkák elvégzéséhez, többet cigarettázik, és gyakrabban fogyaszt alkoholt. Házastársával az intim kapcsolata megszűnt.

A **II. r. felperes** hangulata nagymértékben labilissá vált, lépten-nyomon elsírja magát, rémálmai vannak, kialvatlanul ébred, étvágytalanság és alvászavar jellemzi. Rendszeresen nyugtatót szed, gyakran jelentkezik nála szédülés, homályos látásgyengeség, rendszeresen magas vérnyomás értékeket mérnek nála. Gyermkeivel szemben türelme csekély, csak bezárkózni szeretne fájdalmával. Már nem várja az ünnepeket, azok a történetek után csak rosszabbak. Elvégzett egy olyan képzést, mely alapján kormányablakban is dolgozhatna, a tragédiát követően erre már nem érzi magát motiváltnak. Korábban tornázni járt, a baleset időpontjában is ott volt, azóta oda sem tud elmenni.

Az I.-II.r. felperes közötti kapcsolat konfliktusossá vált, az élet semmilyen területén nincs egymáshoz türelmük, ingerültek, mely jelenség csak a tragédiát követően jelentkezett kapcsolatukban, nem igazán beszélnek egymással. Baráti és munkatársi kapcsolataik is elnehezültek.

A **III. r. felperest** húga elvesztése az érettségire készülés közben érte, emiatt hetekig nem volt képes iskolába járni, az érettségire megfelelően készülni. A 12. évfolyamban történelemből, informatikából és testnevelésből gyengébb osztályzatot kapott, mint a 11. osztályban. A baleset után alvászavarok jelentkeztek nála, melyre gyógyszert nem szedett. Közömbösség jellemzi azóta a tanulás és jövője iránt. Felsőfokú szakképzésre jár, azonban a vizsgáira sem képes megfelelően felkészülni. A tragédia óta magába fordult, ingerlékeny, nem tud koncentrálni.

A **IV. r. felperest** is megviselte nővére elvesztése agresszívvá vált, szülei számos alkalommal nevelési tanácsadóhoz vitték. A gyermekre a szülők megváltozott magatartása és a lehangelő családi légkör is rossz hatással van. Szorongásos tüneteket produkált, melyek nem rendeződtek nyomtalanul, időközben általános iskolába jár, ahol koncentrációs problémái vannak.

A szülők megváltozott magatartása rossz hatással van a nagykorúságát éppen csak a tragédia időpontjában betöltő III. r. felperesre, és az akkor óvodáskorú IV. r. felperesre is. Emerita elvesztését anyagilag is megérzi a család, önhibájukon kívül veszítették a szülők háromgyermekes státuszukat. Korábban évente nyaralni mentek, kirándulásokat szerveztek, kerti programokat tartottak, melyek azóta megszűntek. Megszűntek a gyerekekkel közös programok, a kirándulások, a horgászások, biciklizések.

* * *

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A felelősségbiztosítási jogviszony alapján fennálló helytállási kötelezettségét nem vitatta, de álláspontja szerint a felperesek részére peren kívül megfizetett sérelemdíj - figyelembe véve a felperesek és környezetük tragédia előtti és utáni életkörülményeit - alkalmas a felpereseket ért hátrány teljes kompenzálására.

A peradatok alapján ugyan megállapítható az, hogy a felperesekre ugyan mély, negatív hatást gyakorolt a családtag halála, az általuk felsorolt és az életükben bekövetkezett valamennyi negatív körülményt azonban nem vezethetik vissza a tragédiára. Ha a felperesek nem voltak képesek korábban saját életüket megszervezni, ehhez az elhunytra volt szükségük, akkor nem a haláleset oka az erre való képtelenségüknek. Az elhunyt kiemelkedő képességei nem nyertek igazolást, személyiség szerkezete a sérelemdíj szempontjából közömbös. A csatolt okiratok helyi, általános iskolai, városi szintű eseményeken való részvételt igazolnak különös, kiemelkedő teljesítményt nem.

A felperesi család továbbra is teljes, két szülő és két gyermek. Előadásuk szerint a IV. r. felperes az, aki azóta a családot összetartja. Ha ez valós, akkor a párkapcsolat meglazulása nem a balesetnek tudható be, azelőtt sem volt semmi, ami összetartotta volna a szülőket.

Rámutatott, hogy általánosságban is az jellemzi a felperesek pervitelét, hogy az előadott változásokra a felperesek egymást kölcsönösen támogató előadásán kívül más bizonyíték nem áll rendelkezésre, s arra sem, hogy korábban milyen volt a felperesek életvitele. A felperesek egyrészt igyekeznek felnagyítani sérelmeiket, másrészt nem tesznek semmit a következmények elhárítása, csökkentése érdekében.

A hozzátartozó elvesztése nélkül is sok ember depresszióban él és látja kilátástalannak az életét, szed gyógyszert, dohányzik vagy fogyaszt alkoholt, sok a kezelhetetlen fiatal és a magatartászavaros óvodás. Az I. r. felperes saját előadása szerint dohányzott és ivott már a baleset előtt is, fogyasztásának növekedése és a baleset közötti okozati összefüggés nem igazolt, függősége elmélyülhetett enélkül is, s a rendszeres bor és sörfogyasztás, majd annak elvonása is feszültséget okoz. 2014. május 13-án diagnosztizálták az I. r. felperesnél, hogy mája fokozatosan reflektált, ami a fokozott alkoholbevitel következménye lehet, de ez nem pszichés alapú betegség. A II. r. felperesnél a magas vérnyomás kialakulása és a baleset közötti okozati összefüggés - kezelés hiányában - nem állapítható meg. A háziorvos diagnosztizált nála kevert szorongásos és depressziós zavart, de nem ítélte olyan súlyúnak, ami szakorvosi vizsgálatot indokoltá tett volna. Ennek oka lehet a baleset, de az azt megelőzően felmerült emlődaganat is.

A felperesek által állított **motiválatlanság** kapcsán rámutatott, hogy nem vitatott, hogy a felperesi család a baleset előtt kisebb kirándulásokat tett, a ...hoz utaztak évente néhányszor, és meleg vizes fürdőben is többször voltak, de az évi rendszerességű szakszervezeti nyaralóban töltött egyhetes üdülések bizonyítatlanok maradtak. A felperesek 2010. év előtti horgászjegyeket csatoltak, későbbiek nem, ez igazolja, hogy már a balesetet megelőzően megszűnt a horgászás iránti motivációja az I. r. felperesnek. Állították, hogy a lakás átalakítását a tetőtéri szoba kivitelezésével tervezték a balesetet megelőzően is, de ennek alátámasztására bizonyítékot nem jelöltek meg, az utólag készített tervek nem igazolják az, hogy a felperes jövőképe a baleset miatt szűnt meg, az álmok képek szétfoslása nem lehet alapja sérelemdíjnak.

A III. r. felperes pedig a szakértői vizsgálaton előadottak szerint szüleit együgyűnek tartja, ami mélyebb és komolyabb családon belüli problémára utal, mint a gyászreakció. A IV. r. felperes pedig tulajdonképpen nem is a baleset miatt, hanem szülei következményes magatartása folytán károsodott.

A szakértői vélemény aggályos, a vizsgált személyek által elmondottakat rögzíti, annak tartalmi ellenőrzése nélkül, nem rögzíti, hogy a vizsgálat mit takar, milyen eszközzel, módszerrel, mire irányul.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.-II. r. felperesnek személyenként 2.500.000 forint, míg a III.-IV.r. felperesnek személyenként 1.000.000 forint sérelemdíjat, továbbá 350.000 forint perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 420.000 forint feljegyzett kereseti illetéket, illetve 167.561 forint állam által előlegezett költséget.

A perbeli legitimáció kapcsán utalt a 2009. évi LXII. törvény 28. § /1/ bekezdésére, és 3/A. §-ára. Rámutatott, hogy a személyiségi jogsértés megállapítására irányuló kereset szükségtelen volt, hiszen a sérelemdíj igény alapja is a személyiségi jogsérelem bekövetkezte.

Kiemelte, hogy a sérelemdíj mértékének megállapításához a Ptk. által példálózó jelleggel felsorolt szempontok mellett az eset összes körülménye értékelendő. A bírói gyakorlat által kimunkált sajátos személyiségi jog, **a teljes családban élés joga** megalapozza a közeli hozzátartozók sérelemdíj igényét. Ennek kapcsán a hozzátartozó halálával megszűnt családi kapcsolat következményét értékelte a felperesek lelki egészségében, életvezetésében és életminőségében bekövetkezett hátrányokat vizsgálva.

A bírói gyakorlat szerint a hozzátartozók személyhez fűződő jogai az elhunyt életének a természetes életkilátásokhoz képest történő hirtelen megszakítása és nem önmagában a hozzátartozó elvesztése miatt sérülnek, így a nem vagyoni kártérítéshez való jogosultság megállapításánál sem a gyászfolyamat kóros, vagy normál lefolyásának, hanem a káreseménnyel kiváltott megrázkódtatásnak van érdemi jelentősége, melynek nem feltétlen következménye a hozzátartozó fizikai vagy pszichés állapotának patológiás elváltozása (Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.984/2014/7/I.). A megrázkódtatás miatti feszültség (stressz) kényszerű leküzdésére fordított és emiatt másra nem használható energia okoz olyan eszmei hátrányt, melynek ellensúlyozására a sérelemdíj szolgál.

A bizonyítékok értékelése kapcsán rámutatott, hogy ..., ...és ... **tanúk vallomása megerősítette az I.-III.r. felperesek személyes előadását.** E tanúk bár hozzátartozói viszonyban állnak a felperesekkel, vallomásuk a per egyéb adataival, a beszerzett orvosi iratokkal és szakértői véleménnyel összhangban álló volt.

A perben beszerzett szakértői véleményt az orvosi iratokkal, a felperesek személyes előadásával és a tanúvallomásokkal összhangban álló aggálytalan, további kiegészítésre nem szoruló szakvéleményként fogadta el. Az orvosszakértői vélemény belszervi elváltozást, betegséget nem igazolt. A felpereseknél a trauma után jelentkező normális gyász azonban úgynevezett **szövődményes, krónikus gyász** formájában maradt fenn és a szakvélemény készítésének időpontjában is fennállt. Ez az I.-III. r. felpereseknél olyan pszichés zavar, mely tartalma és jellege miatt pszichés károsodásnak tekintendő, mindennapi életvitelüket nehezíti, pszichiátriai kezelésük indokolt lenne. Ennek elmaradása a sérelemdíj mértékére kihathat, azonban a kezelés elmaradása semmiképpen nem tekinthető az alperesi állítás szerinti olyan közrehatásnak, amely a sérelemdíj mértékére döntő kihatással lenne. A szakvélemény is arra utal, hogy a kezelés a felperesek állapotában nem feltétlenül jár javulással, nem zárható ki annak lehetősége, hogy állapotuk a kezelés ellenére is fennmarad, és a spontán javulás sem.

A IV. r. felperes oldalán értékelte, hogy pszichoterápiás foglalkozásban is részesült, gyászfeldolgozása azonban nagymértékben függ a szülők gyászfeldolgozásának folyamatától, az azonban nem róható az I.-II.r. felperes terhére, hogy a náluk kialakult krónikus gyász a IV.r.

felperesre is kihat, hiszen az I.-II. r. felperesnél kialakult állapot egyértelműen a baleset következménye.

A 15 és fél éves hozzátartozó tragikus elvesztése olyan súlyos sérelem, mely a felperesek, mint hozzátartozók részére indokolja a peren kívül teljesített összeget meghaladó, a kereseti kérelem szerinti mértékű sérelemdíj alkalmazását.

* * *

Az ítélet ellen annak megváltoztatása és a kereset elutasítása, másodsorban a sérelemdíj összegének lényeges csökkentése iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság sommásan ítélte meg a tényállást, az első fokú eljárás során általa előadottak és a felperesi előadás vitatása ellenére nem vizsgálta részleteiben a Ptk. 2:52. § /3/ bekezdésében megfogalmazott körülmények közül a jogsértés sértettre és környezetére gyakorolt hatását, holott a felperesek által állított, az életvitelükben bekövetkezett negatív változások részletes értékelésének hiánya oda vezethet, hogy az egyes rokonok elvesztése kapcsán kialakulhat egy tarifarendszer.

A felperesek által megfogalmazott sérelmek egy részét a per során cáfolta, például a gyerekek közös horgászásra csatolt horgászjegy kiállításának időpontja kapcsán. A jövőképet, a motiváltságot illetően a II. r. felperes a kormányablak ügyintézői vizsga leteltét követően két évig nem helyezkedett el a Kormányhivatalnál, ennek pedig nem lehet oka a gyermek később bekövetkezett halála.

Nem alkalmazta az elsőfokú bíróság a Ptk. 2:52. § /2/ bekezdésében megfogalmazott kártérítésre utaló szabályt sem, nevezetesen azt, hogy a felperesek mit tehettek volna a kárenyhítés érdekében.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság indítványa ellenére sem tisztázta, hogy az I. r. felperes, aki a „tompultságig” iszik, alkoholistá-e, melyből következhet az erőtlenség és a jövőkép hiánya. Nem adta magyarázatát az elsőfokú bíróság, hogy a 2017. november 2. napján kelt alperesi előkészítő iratban előterjesztett - ... szakszervezeti titkár idézésére és a jogosítványok bemutatására irányuló - bizonyítási indítványnak miért nem tett eleget. Az elsőfokú ítélet 7. oldala 6. bekezdése iratellenes megállapítást tartalmaz, ugyanis a szakértői vélemény 8. oldala 3. bekezdése, 13. oldala 2. bekezdése, 19. oldala 2. bekezdése szerint a felperesek állapotának spontán vagy pszichiátriai, illetőleg pszichológiai segítséggel történő javulása várható, mellyel ellentétesek az elsőfokú ítélet megállapításai. A IV. r. felperes vonatkozásában pedig a szakértő azt állapította meg, hogy nagy valószínűséggel az esetet követően játékaiban megjelent a haláleset, a testvér elvesztése, de ez mára normalizálódott.

Felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Rámutattak, hogy a pszichológus igénybevétele kapcsán a felperesek csupán rendelkezési jogukkal éltek, ez nem minősíthető a kárenyhítési kötelezettség felróható megsértésének, de az alperes - noha e körben a bizonyítás őt terhelte - nem is terjesztett elő a szakértői vélemény kiegészítését célzó bizonyítási indítványt.

* * *

Az alperes fellebbezése nem alapos.

Mindenekelőtt arra mutat rá az ítélet tábla, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában kifejtettek alapján a személyiségi jog megsértésének megállapítására irányuló keresetet elutasító - azaz a keresetet részben elutasító ítéletnek - tekintette az elsőfokú bíróság ítéletét, függetlenül attól, hogy ezt az elutasító rendelkezést az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részében nem jelenítette meg. E vonatkozásban azonban az elsőfokú ítéletet az ítélet tábla a felperesek fellebbezése hiányában nem bírálhatta felül (Pp. 253. § /3/ bekezdés).

Az elsőfokú bíróság - a fellebbezés érvelésével szemben - a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges mértékben és mélységben feltárta a tényállást, azt helyesen állapította meg, érdemi döntése - a kárenyhítési kötelezettség elmulasztásának hiányára vonatkozó indokolása kivételével - alapvetően indokolására is kiterjedően helytálló, annak megváltoztatására az ítélet tábla nem látott lehetőséget, és elsődlegesen a fellebbezésben foglaltakra tekintettel, illetve az elsőfokú bíróságtól eltérően megítélt részkérdések kapcsán mutat rá az alábbiakra.

Helyesen fogadta el az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául **aggálytalan szakértői véleményként** a perben beszerezett, majd kiegészített szakvéleményt, mely a tragédiával összefüggésben a felpereseknél belszervi elváltozást, vagy betegséget nem igazolt, azonban a krónikus gyász formájában állandósult pszichés zavar az I.-III.r. felperesek pszichés károsodásának (pszichés megbetegedésének) tekintendő és egyfajta pszichés érintettség a IV.r. felperes esetében is fennáll. **A IV. r. felperes vonatkozásában** - az alperesi érveléssel szemben - nincs jelentősége annak, hogy nem közvetlen a károsodása, hanem a szülők gyászmunkájának elhúzódása és kialakult pszichés állapota okoz döntően nála hátrányt, mert ez az állapot alapvetően a baleset következtében alakult ki az I.-II.r. felperesnél.

Az elsőfokú ítélet 7. oldal 6. bekezdése az orvosszakértői vélemény elemzése alapján sem iratellenes, csupán miután a szakvélemény megállapításait nem szó szerinti idézi, hangsúlyjaiban némiképp eltérő attól. Mindez azonban nem változtat a szakvélemény megállapításainak lényegén, mely szerint az I.-III.r. felperes esetében pszichiátriai, illetve pszichológiai segítség igénybevétele esetén javulás lenne várható, de ez bekövetkezhet spontán is. Az, hogy a pozitív eredmény bekövetkezése nem feltétlen, a szakértő azon megállapításából következik, hogy nem zárható ki az a lehetőség sem, hogy az állapot a kezelés ellenére fennmarad.

Dogmatikailag helytelenül közrehatásként - tartalmát tekintve helyesen, a kárenyhítési kötelezettség felróható elmulasztásaként - utalt arra az alperes, hogy a mindennapi életvitelben bekövetkezett változások és a felperesek által állított - és a fentiek szerint igazolt - pszichés károsodás vonatkozásában a **sérelemdíj mértékét csökkentő tényezőként kell értékelni** azt, ha a kialakult eredmény kapcsán a felperesek felróható magatartása is megállapítható. Az I.-III. r. felperes oldalán ilyen a pszichés károsodás indokolt kezelésének elmaradása.

A szakértői véleményből egyértelműen kiolvasható a kezelés indokoltsága, ezzel nem azonos hangsúllyal utalt a szakértő arra, hogy a spontán javulás sem kizárt, illetve a kezelés ellenére is fennmaradhat a jelen állapot. Emiatt a kezelés elmaradását - az elsőfokú bíróság érvelésével szemben - a kárenyhítési kötelezettség felróható elmulasztásaként, a sérelemdíj mértékét csökkentő tényezőként kellett értékelni.

Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek sérelemdíj igényét alapvetően a bírói gyakorlat által kimunkált **teljes családban éléshez való joga** alapozza meg. Ennek sérelme kapcsán nincs jelentősége annak, hogy az I.-II. r. felperesnek a tragédiát követően is maradt másik gyermeke,

a III.-IV.r. felperesnek pedig testvére. A teljes családban éléshez való jog a középső gyermek, illetve az egyik testvér elvesztése folytán ugyanúgy sérült.

Arra helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy **alapvetően a tragédia által kiváltott megrázkódtatásnak van döntő súlya**, s nem az esetlegesen az annak talaján kialakult fizikális, vagy pszichés elváltozásnak (BDT2009.2092.; Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.348/2007/5.). Ha azonban a hozzátartozó az általában a hozzátartozó elvesztésével együtt járó gyászreakciót meghaladóan a halálessettel okozati összefüggésben pszichés károsodást is szenved, vagy egészsége egyéb módon megromlik, úgy e körülményt is értékelni kell, mert ezáltal a személyiségi jogi sérelem kettőssé válik. A teljes családban éléshez való jog mellett a hozzátartozó egészségkárosodása is személyiségi jogsértésként értékelendő és a sérelemdíj iránti igényt e két sérelem együttes mérlegelésével kell elbírálni.

A hozzátartozó elvesztése kapcsán értékelendő a **mindennapi életvitel elnehezülése** is. A perbeli tényállás kapcsán mindenképp értékelendő, hogy nem önálló életvitelre berendezkedett, már önálló családban élő hozzátartozó elvesztésére alapított a kereset, hanem a peradatok által is igazoltan harmónikus családi kapcsolatban, velük közös háztartásban élő hozzátartozójukat veszítették el a felperesek. Nem alapvető jelentőséggel - de a szülők fokozott kötődésén keresztül - értékelést kíván az elhunyt az I.-II. r. felperes által előadott - és a tanúk által is igazolt - pozitív személyiségszerkezete, ami az elhunyt kora ellenére is alátámasztja a szülők által állított, a családban betöltött hangsúlyos szerepét.

A tragédia kapcsán a felperesek mindennapi életvitelében mutatkozó **hátrányokat döntő többségében alátámasztotta a perben meghallgatott tanúk vallomása**. (Kivétel ez alól a III. r. felperes tanulmányi eredményének romlása, a II. r. felperes szakmai előmenetelének elmaradása és a tetőtér beépítése.) Helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy az alperesi érveléssel szemben a tanúk vallomásának kirekesztésére nem ad alapot önmagában az, hogy hozzátartozói kapcsolatban állnak a felperesekkel, a tanúk vallomása ugyanis a per egyéb adataival, illetve a szakértői véleménnyel összhangban álló volt.

A **III. r. felperes 12. osztálybeli tanulmányi eredményének** a tragédia miatti **romlása** kapcsán rámutat az ítéltábla, hogy a 10. és a 12. évfolyam tanulmányi eredményei között azonos tárgyak tekintetében nincs érdemi különbség. A 11. és a 12. évi tanulmányi eredmény vonatkozásában valóban fennáll a keresetben állított tanulmányi eredmény romlása három tantárgyból, ugyanakkor az is értékelendő, hogy a III. r. felperes matematikából és biológiából viszont javított korábbi tanulmányi eredményén, így értékelhető hátrány e téren nem állapítható meg.

Helyesen hivatkozott az alperes arra is, hogy az időmúlás miatt **nem bizonyított az sem, hogy a II. r. felperes szakmai előmenetele a tragédia miatt hiúsult meg**, ahogyan az sem, hogy az ingatlanuk átalakításával - a **tetőtér beépítésével** - kapcsolatos terveik megvalósítása is emiatt maradt volna el.

Minden alap nélkül hivatkozott az alperes arra, hogy az I. r. felperes terhére értékelendő annak **alkoholista életmódja**. E tekintetben a szakértői vélemény további kiegészítése indokolatlan lett volna, ezért azt az elsőfokú bíróság - a Pp. 3. § /4/ bekezdés megfelelő alkalmazásával - alappal mellőzte. A 27. sorszám alatti szakértői vélemény választ ad a korábbi vizsgálat máj érintettségével kapcsolatos felvetésére, ugyanis az orvosszakértő által elvégzett fizikális vizsgálat ezzel összefüggésben károsodást nem tárt fel, a hozzátartozó elvesztésével okozati összefüggésben kialakuló belszervi elváltozást, betegséget az I. r. felperes tekintetében sem igazolt. Az alperes által -

rossz felperes megjelölésével - feltett kérdésre a szakértői vélemény kiegészítésben (34. sorszám alatti irat) adott válasz ennek megfelelően értékelendő. A szakvélemény kiegészítés utal arra, hogy az alapszakvélemény rögzíti, hogy szervi elváltozást nem észleltek, ez pedig mindkét szülő esetében azonosan rögzítésre került

Helyesen mellőzte a Pp. 3. § /4/ bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ... szakszervezeti titkár tanú meghallgatását is. A közös balatoni nyaralásokkal kapcsolatos felperesi személyes előadás ugyanis más tanúk vallomásával is alátámasztást nyert, a felperesek állítását pedig a Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közfoglalkoztatottak Szakszervezete 37. sorszám alatt csatolt igazolása mindenben alátámasztotta. A teljesség kedvéért mutat rá az ítélet tábla, hogy nincs annak érdemi jelentősége, hogy az igazolásban feltüntetett mind a 15 évben közös nyaralást szervezett-e a felperesi család, vagy csak ezen időszak nagyobb részében, jelentősége a bizonyítottan rendszeres közös nyaralások megszűnésének van.

Összefüggéseiből kiragadva jeleníti meg az alperesi fellebbezés a 27. sorszám alatti szakértői vélemény 14. oldalának 2. blokkját - mely szerint a IV. r. felperes játékaiban korábban megjelenő haláleset, a testvér elvesztése mára normalizálódott- akként, hogy az azt jelenti, hogy a IV. r. felperes esetében nincs értékelendő hatása a hozzátartozó elvesztésének. A szakértői vélemény ezt követő mondatából és a 20. oldalán található összegzésből kitűnően ugyanis ebből még nem következik az, hogy a IV. r. felperes gyászfeldolgozása teljesen befejeződött, a szakértő megállapítása szerint ugyanis állapota nagymértékben függ a szülők gyászfeldolgozásának folyamatától, minőségétől és az ő állapotuktól.

A gyerekkel közös horgászásokat igazolandó horgászjegy kiállítási időpontjának sincs jelentősége. Nem életszerű az ilyen jellegű lejárt dokumentumok megőrzése, így annak nincs a felperesi állítás valóságát megkérdőjelező jelentősége, hogy csak egy régi horgászjegyet tudtak csatolni a felperesek.

Nem annak van jelentősége a sérelemdíj mértékének meghatározásánál, hogy az elhunyt a felperesek állításának megfelelően kiemelkedő tanulmányi eredményt és iskolán kívüli teljesítményt nyújtott-e vagy sem, hanem a családi kötődéseknek. Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a keresetlevélhez csatolt okiratok a felperesek ezzel összefüggő előadását megfelelően alátámasztják. Az elhunyt nem csupán a helyi, hanem a megyei versenyeken is jó eredménnyel szerepelt, a balesethez közeli időpontban. (2014. június 4.-én a Bendegúz Matematikai Versenyen megyei második helyezést ért el, emellett a Bendegúz Gyermekek és Ifjúsági Akadémia tanulmányi versenyén a Tudásbajnokság megyei döntőjében és a nyelvész anyanyelvi tanulmányi versenyen megyei fordulóján is elismeréssel illették teljesítményét.)

A sérelemdíj mértékénél nem az állított, hanem a bizonyított hátrányoknak van jelentősége. Az I.-III. r. felperesek esetében a pszichés károsodás kezelésének elmaradása, mint a sérelemdíj mértékét csökkentő tényező értékelése, a nem bizonyított hátrányok kiejtése és a bizonyított hátrányok figyelembe vétele mellett - immár az ítélethozatalkori ár- és értékviszonyokból kiindulva - az elsőfokú ítéletben a felperesek javára megállapított sérelemdíj leszállítására nem látott lehetőséget az ítélet tábla.

A fentiekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján a másodfokú eljárással összefüggésben felmerült költségeit maga viseli, egyúttal köteles a felperesek másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére, melyet az ítélet tábla a felpereseket képviselő ügyvéd munkadíjaként a 32/2003 (VIII.22.) IM. Rendelet 3.§ (2) bek a) pontja (5) -(6) bekezdése és 4/A.§-a alapján állapított meg a rendelkező részben írt mértékben.

Győr , 2018. március 1.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó